

YLÄ-PISPALA

Rakentamistapaohje, asemakaavat 8256 ja 8257

luonnos 20.2.2012

Rakentamistapaohjeet koskevat asemakaavoja 8256 ja 8257 täydentäen ja havainnollistaen kaavan määräysten sisältöä. Rakennustapaohjeiden tavoitteena on ohjata rakentajia ja korjaajia voimassa olevan asemakaavan mukaisesti säilyttämään Pispalan valtakunnallisesti arvokas ympäristö. Rakennusvalvonta käyttää rakentamistapaohjeita lupaharkinnassa. Nämä rakentamistapaohjeet hyväksytään samanaikaisesti asemakaavojen kanssa.

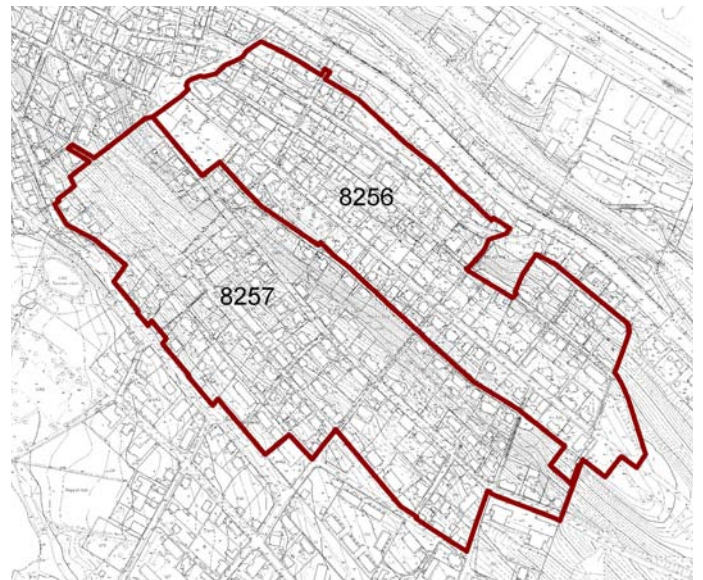
Rakennustapaohjeessa annetaan yleisohjeita pihojen ja katujen sekä asuin- ja piharakennusten rakentamiseen, korjaamiseen ja laajentamiseen sekä katu- ja talotyypikohtaisia ohjeita kulttuurihistoriallisesti arvokkaille alueille ja kohteille.

Ohje koostuu seuraavista tunnusvärein varustetuista yleisohjeista:

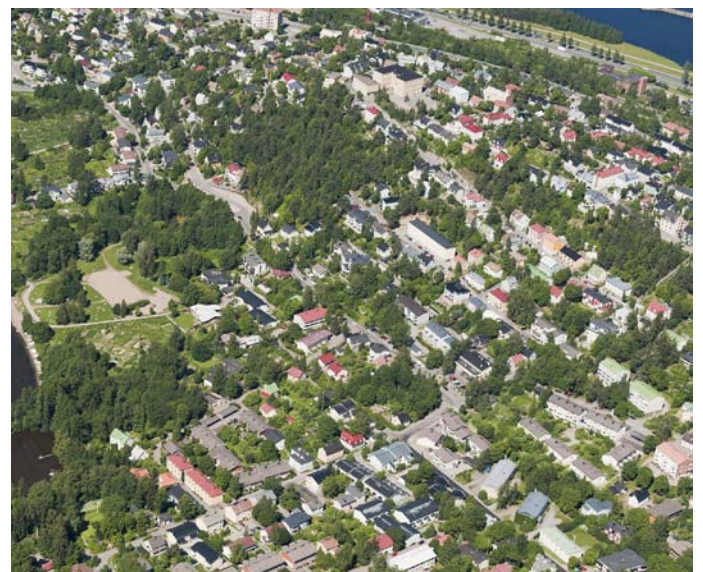
- tonttiohjeet, punainen
- rakennusohjeet, sininen
- julkisivuohjeet, keltainen
- pihaohjeet, vihreä

Tärkein ohje on T1, rakennusten sijoittaminen tontille. Se tuo esiin rakennustapaohjeen olennaiset keinot Pispalan monimuotoisen kaupunkikuvan säilyttämiseen ja kehittämiseen. Kortissa ohjataan jakamaan rakennusoikeus tonteilla yksinkertaisiin pystysuuntaisiin rakennusmassoihin. Samalla tavoitellaan käyttökelpoisia, perinteiset tasoerot säilyttäviä pihvoja ja vaihtelevaa kaupunkikuvaa. Ohjeen loppuun on koottu erityisohjeita aluekohtaisesti kaduittain sekä suojeleluille rakennuksille talotyypeittäin.

Rakentamistapaohje on toteutettu Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy:ssä. Tampereen kaupungilla työhön ovat osallistuneet Maankäytön suunnittelusta projektiarkkitehti Riikka Rahkonen ja erikoissuunnittelija, arkkitehti Sari Pietilä, rakennusvalvonnasta lupa-arkkitehti Esa Perttunen ja kaupunkikuva-arkkitehti Jalo Virkki, Pirkanmaan maakuntamuseosta rakennustutkija Hannele Kuitunen ja projektitutkija Miia Hinnerichsen ja ympäristöterveydestä terveystieteiden tohtori Tuula Sillanpää.

Kuva Tampereen kaupunki, Maankäytön suunnittelu

SISÄLTÖ

INFO

Pispalalainen rakennustapa	3
----------------------------	---

YLEISOHJEET

T TONTTI

T1 rakennusten sijoittaminen tontille	5
T2 autosäilytys	6

R RAKENNUS

R1 mittasuhteet ja koko	7
R2 laajentaminen	8
R3 katot ja kattoikkunat	9
R4 parvekkeet, kuistit ja ulko-oleskelutilat	10

J JULKISIVUT

J1 sommittelu	11
J2 materiaalit	12
J3 ikkunat ja ovet	13
J4 värit ja pintakäsittelyt	14
J5 laitteet, kyltit ja mainokset	15

P PIHA

P1 pihatilat, pinnoitteet ja istutukset	16
P2 tukimuurit ja aidat	17

M MUUT

M1 radon	19
----------	----

ALUEIDEN RAKENTAMISTAPAOHJEET	20
--------------------------------------	----

TALOTYYPPIEN RAKENTAMISTAPAOHJEET	23
--	----

LISÄTIETOJA	26
--------------------	----

PISPALALAINEN RAKENNUSTAPA

Pispalanharju on yksi Suomen valtakunnallisesti merkittävisistä kulttuuriympäristöistä. Upean harjumuodostelman lisäksi kulttuuriympäristön olennainen osa on ihmisen muokkaama kaupunki. Pispalan historiallisen työläiskaupunginosan ilme on säilynyt monin paikoin tunnistettavana. Tämän historiallisen kaupunkirakenteen ominaispiirteistä löytyy edelleen ohjeet Pispalan rakennusten korjaamiseen, laajentamiseen ja täydennysrakentamiseen.

Kuva Vapriikin kuva-arkisto

Pispalan ominaispiirteiden säilyttämisestä

Säilyttävällä korjauksella tarkoitetaan rakennetun ympäristön, rakennuksen tai sen osan korjausta kiinnittäen erityistä huomiota sen kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja vanhaan rakennustapaan. Rakennusta korjattaessa ja muutettaessa pyritään säilyttämään merkittävimmän rakennusvaiheen piirteet. Laajennuksissa ja täydennysrakennuksissa sopeutetaan uusi osa vanhaan rakennukseen materiaali-, väri- ja muotovalinnoin. Uudisosa ei saa mittasuhteiltaan ja kooltaan alistaa vanhaa säilyvää rakennusta. Historiallisia tyyliyksityiskohtia ei ole kuitenkaan syytä kopioida. Uusista rakennettavista kerrostumista tulee näin luonteva osa kulttuuriympäristöä. Pispalassa yksinkertaista perinteistä rakennustapaa vaalittaessa luontevat korjaus- ja laajennusratkaisut löytyvät, kun eläydytään rakennuksen rakennusaikaan: kuinka talonrakentaja olisi aikanaan taloaan korjannut ja laajentanut. Ratkaisut ovat käytännöllisiä, teknisesti toteutuskelpoisia ja taloudellisesti järkeviä. Kulttuuriympäristössä eläminen ja rakentaminen eivät vaadi pysähtymistä vaan eläytymistä.

Rakentamistapojen vaiheista

Pispalassa on asuttu vuosisatoja, kaupunkimaisesti sitä on rakennettu jo yli sadan vuoden ajan. Tarkempi tutustuminen rakennuskantaan paljastaa, kuinka kukin rakennusvaihe on tuottanut vaihtelevaisuudessaankin yhtenäistä rakennuskantaa. Sotiin asti kaupunkikuvan yhtenäisyyden turvasi rajallinen materiaalivalikko ja käsityöläinen rakentamistapa. Syntyi se tiivis ja karu kaupunginosa, jona Pispala edelleen tunnetaan. Rakennusmateriaalit olivat vaatimattomia. Vaihtelevuus syntyi massoittelusta, mittakaavasta ja värityksestä. Sodan jälkeisen jälleenrakennuskauden jäljet ovat kaava-alueella vähäiset. Asemakaavan valmistuminen vuonna 1978 käynnisti Pispalassa laajan peruskorjaustoiminnan. Viime vuosina perinnerakentaminen ja restaurointitoiminta on lisääntynyt Pispalassakin.

<i>esihistoriallinen asutusaika alkoi n. 8700 vuotta sitten</i>	
<i>1100-1200-luvulla ryhmäkyläasutus vakiintui, Hyhkyn ja Pispalan kylät</i>	
<i>Agraarivaihe alkaa Pyhäjärven ranta-alueella</i>	
<i>1875</i>	<i>työläisasutus ja teollisuus alueella alkaa</i>
<i>1890-l</i>	<i>ensimmäinen työväen muuttoaalto Pispalaan</i>
<i>1900-30-l</i>	<i>vilkas rakentamisen aika</i>
<i>1930-l</i>	<i>loppuun mennessä Pispala käytännössä täyteen rakennettu</i>
<i>1935</i>	<i>rakennuskielto voimaan</i>
<i>1937</i>	<i>Pispala liitetään Tampereen kaupunkiin</i>
<i>1945</i>	<i>ensimmäinen asemakaava</i>
<i>1968</i>	<i>asemakaavakilpailu</i>
<i>1978</i>	<i>uusi asemakaava, rakennuskielto loppuu</i>
<i>1970-80-l</i>	<i>valtakunnallinen perusparannuskokeilu</i>
<i>1980-l-2008</i>	<i>voimakkaan uudisrakentamisen kausi</i>

Kuva Vapriikin kuva-arkisto

PISPALALAINEN RAKENNUSTAPA

Historiallinen kerrostuneisuus

Reilun sadan vuoden rakentamisvaiheiden jäljet eli historiallinen kerrostuneisuus on alueen viihtyisyyden kannalta korvaamaton voimavara. Ylikorjaamisen ja sopimattoman uudisrakentamisen myötä kaupunkikuva saattaa yksipuolistua. Historiallisessa jatkumossa kaupunkiympäristö tarvitsee vanhojen rakennusten rinnalle myös aikamme rakennuskulttuuria. Pispalan täydennysrakentamisessa tarvitaan mittakaavan ymmärtämistä ja innovaatiota, ei niinkään imitaatiota.

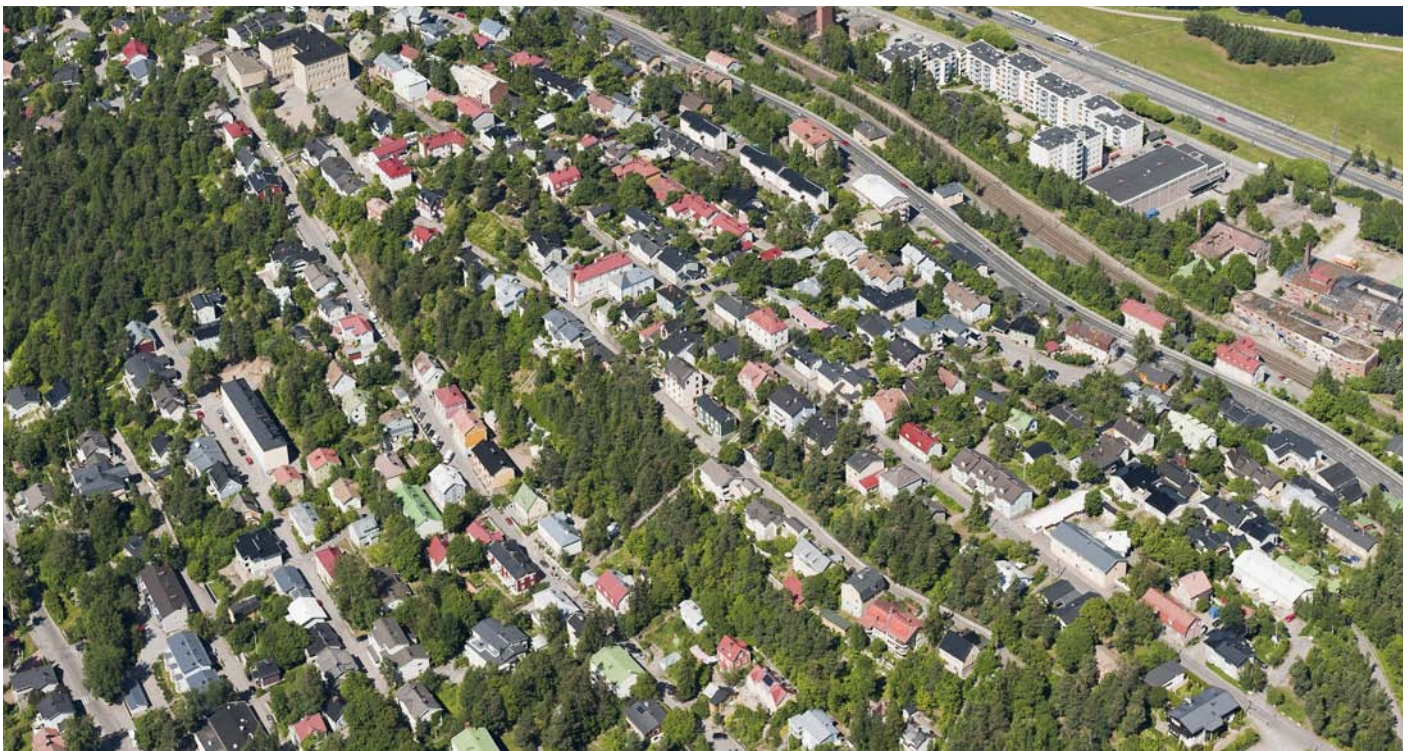
Mosaiikkimainen Pispala

Pispalan kulttuuriympäristön tärkein ominaispiirre on sekä kaupunkikuvan mittakaavan että rakennusmassojen rakeisuuden yllätyksellisyys ja vaihtelu. Tämä mosaiikkimaisuus on syntynyt jossain määrin sääntelemättä. Niukat resurssit, tonttipula ja rinnemaasto ohjasivat kaupunkirakentamista vaihtelevaan tiivyyteen. Yksi rakentamistapaohjeen päätaivoitteista on ohjata kaupunkikuvaa monimuotoisuuteen ja samalla rajata rakentamista yksinkertaiseen muotokieleen ja konstailemattomiin yksityiskohtiin. Kaupunkikuvassa suuret linjat ja maisemat ovat yksityiskohtia tärkeämmät.

Jatkumo

Pispalan taloissa asutaan, niitä huolletaan, korjataan ja muutetaan. Näin on aina tehty. Kun Pispalaa rakennetaan kulttuurihistorialliset arvot huomioiden, Pispalan rakennuskanta monipuolistuu ja elävöityy myös lähiympäristön mittakaavassa. Historiallinen kerrostuneisuus ja moninaisuus säilyvät, kun rakennukset huomioidaan yksilöinä ja niiden korjaamisessa, laajentamisessa ja täydennysrakentamisessa tiedostetaan ja tunnustetaan historiallinen ainutlaatuisuus. Tämä edellyttää tietoa, tahtoa ja nöyryyttä. Muutos ja pysyvyys kuuluvat erottamattomina osina jatkuvuuteen.

Kuva Tampereen kaupunki, Maankäytön suunnittelu

T1 tontti RAKENNUSTEN SIOITTAMINEN TONTILLE

Kaavamääräys:

Rakennukset tulee sijoittaa maastoon ilman perusteettomia täyttöjä ja leikkauksia, säilyttäen luonnollisia maanpinnan tasoeroja

Kuva Tampereen kaupunki, Maankäytön suunnittelu

Rakennusmassoittelu

Jakamalla rakennusoikeus erillisiin rakennusmassoihin, -siipiin tai rakennuksiin synnytetään Pispalalle tyypillistä mosaiikkimaista kaupunkikuvaa ja käyttökelpoisia pihvoja.

Kaupunkirakenteen vaihtelun turvaamiseksi päärakennus voidaan sijoittaa kadunsuuntaisesti tai kohtisuoraan katua vastaan. Pitkät umpinaiset katujulkisivut ovat Pispalassa harvinaisia, eikä puukaupunkimaisia umpikortteleita ole lainkaan.

Piharakennuksen tulee olla ilmeeltään yksinkertainen ja luonteeltaan väistyvä päärakennuksen rinnalla. Se voi olla osittain tai kokonaan kaksikerroksinen. Piharakennuksessa saa olla talous-, sauna-, työ- ja asuintilaa.

Periaatteet

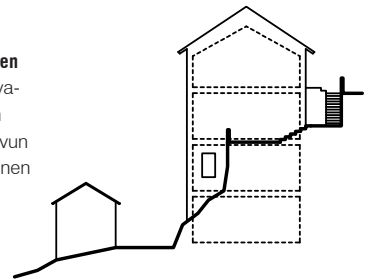
- Tontin rakennusoikeus jaetaan erillisiin rakennusmassoihin tai rakennuksiin kaavan rakennusaloille. Tontille rakennetaan päärakennuksen lisäksi piha- tai siipirakennuksia.
- Rakennukset pyritään sijoittamaan lähelle katua tai tontin rajoja.
- Ulko-oleskelutilat tulee rakentaa maantasoon. Maanpintaa tasattaessa pengerryksen enimmäiskorkeus on tontin sisällä 1,5 m, katurajalla 2 m, kuitenkin pihalla rinteeseen tasatun osan syvyys on enintään 8 m.

Rakennusten sijoittuminen maastoon

Pengerrysten ja tukimuurien tulee olla suhteellisen matalia (pihalla 1,5 m, katurajalla 2 m). Jyrkkään rinteeseen suositellaan talotyyppiä, joka on ylärinteen suuntaan vain yksi- tai puolitoistakerroksinen.

Rakennettaessa hyvin jyrkkään rinteeseen

vaarana on kerrosluvun kohtuuton kasvaminen ja alarinteen puoleisen julkisivun massiivisuus. Alarinteen korkean julkisivun eteen suositellaan rakennettavaksi erillinen piharakennus.

Rakennusten etäisyydet ja rajalle rakentaminen

Piha- ja siipirakennuksia suositellaan rakennettavaksi naapurin kanssa sopien rajaan kiinni.

Asemakaavan ja rakennusjärjestyksen vaatimusten lisäksi on huomioitava seuraavat rakennusmääräykset:

- asuintilojen pääikkunoiden edustan vähimmäisetäisyydet ja valokulmat (RakMK G1)
 - paloturvallisuusvaatimukset (RakMK E1 ja E4)
- Määräysten tulkinnoista on syytä neuvotella aina rakennusvalvontaviranomaisen kanssa.

Maastoleikkaus Pispalanharjulta Pispalan valtatielle Pispalanportaiden itäpuolelta
Lähde Pispalan maisemaselvitys, Tampereen kaupunki ja MA-arkkitehdit

Kaavamääräykset A-30-korttelialueilla:

- Autopaikat tulee hajauttaa tontilla siten, että ne eivät hallitse katunäkymää eikä pihapiiriä.
- Tontille ei saa kadun varressa sijoittaa vierekkäin kahta autopaikkaa enempää.
- Alarinteessä autosäilytysratkaisut tulee suunnitella siten, että näkymä maisemaan säilyy tontin kohdalla.
- Asuinrakennukseen saa rakentaa autotalleja vain kivijalkaan, enintään puolet julkisivun pituudesta. Asuinrakennukseen voidaan katurajalla kytkeä autokatoksen ja tallin yhdistelmä. Piharakennukseen saa sijoittaa autotalleja myös rakennuksen julkisivuverhottuun osaan.
- Kadulle avautuvassa kahden auton maanpäällisessä suojassa tulee toisen paikan olla talli ja toisen katos.
- Autotallin ovi saa olla enintään 2,75 m leveä.
- Maanalaisen autosuojan sisäänajon tulee olla rakennusalalla.
- Muuriin sijoitettavan autosuojan tulee olla talli, jossa saa olla enintään yksi oviaukko. Tallin päälle tulee rakentaa rakennus tai terassi, joka ei saa olla muurista ulkoneva.
- Ennen kaavan vahvistumista rakennetut kadun suhteen ylärinteessä sijaitsevat autokatokset ja kevyet autovajat saa muuttaa talleiksi huolimatta rakennusoikeudesta.

Vaihtoehtoisia autonsäilytysmahdollisuuksia ovat kattamaton autopaikka, autotalli ja autokatos. Tontilta kadulle ajon tulee olla turvallista.

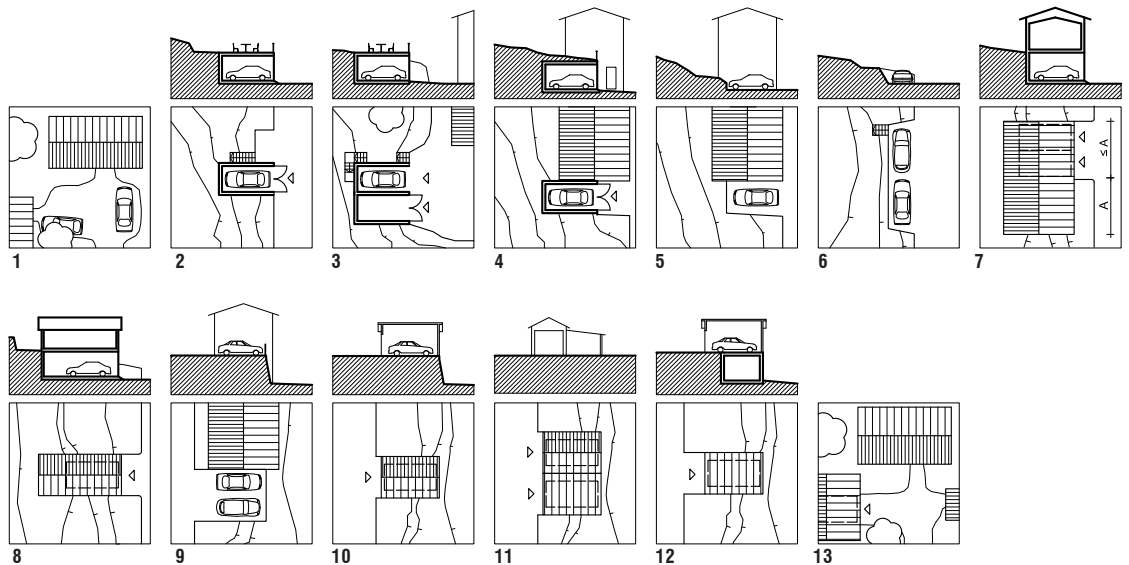
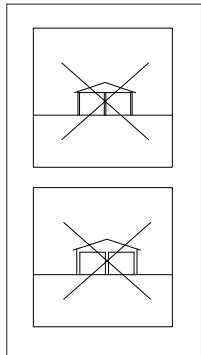
Autosuoja ei saa sulkea maisemaa kadulta. Tiiviimmillä alueilla jo kahden auton talli muodostaa liian suuren ja laakean rakennuksen. Tästä syystä etenkin alarinteeseen puolella talon päätyyn sijoitettavaksi autosäilytyspaikaksi suositellaan avopaikkaa tai katosta, josta näkyy läpi. Ylärinteessä pengerrykseen tai kivijalkakerrokseen sijoitettu autotalli on usein luonteva. Ylärinteeseen kaivetun autotaskun pengerrykset eivät saa nousta liian korkeiksi.

Autopaikkatyypit

1. vapaasti omalla tontilla
2. kadun varressa rinteeseen tai tukimuuriin upotettu autotalli
3. pihalla rinteeseen tai tukimuuriin upotettu autotalli/-katos
4. maanalainen autotalli
5. pihalle rinteeseen pengerretty autopaikka, pengerkorkeus enintään 1,5 m
6. kadulle rinteeseen pengerretty autopaikka, pengerkorkeus enintään 1,5 m
7. autotalli asuinrakennuksen kivijalassa
8. autotalli piharakennuksen kivijalassa
9. kattamaton autopaikka
10. autotalli
11. autotalli ja katos (kadulle avautuvassa maanpäällisessä suojassa tulee toisen paikan olla talli, toisen katos)
12. autotalli piharakennuksen 2. krs:ssa
13. autotalli piharakennuksessa, sisäänajo omalta pihalta
14. autopaikat katurajassa (rinnakkain enintään 2 kpl, yhteensä enintään puolet tontin katurajasta). Ei kuvaa.

Autosuoja ei saa sulkea maisemaa kadulta.

Tiiviimmillä alueilla jo kahden auton talli muodostaa liian suuren ja laakean rakennuksen.

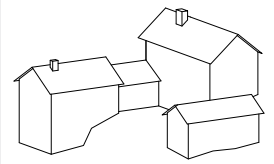
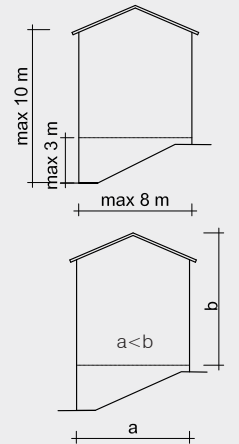
R1 rakennus MITTASUHTEET JA KOKO

Kaavan yleismääräykset A-30-korttelialueilla:

- Uudisrakennusten perusmuodon tulee olla ehjä ja yksinkertainen suorakaidekappale. Torneja ja suuria julkisivusta ulostyöntyviä ulokkeita ja sisäänvetoja ei sallita.
- Rakennuksen runkosyvyys saa olla enintään 8 m.
- Julkisivun pituus saa olla enintään 20 m.
- Asuinrakennuksessa, jossa on vähintään puolitoista kerrosta kivijalan päällä, tulee runkosyvyyden olla pienempi kuin rakennuksen korkeus mitattuna vesikaton ylimmästä kohdasta julkisivun alareunaan.
- Rakennuksessa saa olla kaksi päällekkäistä kellaria.
- Rakennuksen korkeus saa olla alarinteessä enintään 10 m.
- Kadun puolella kivijalkaa saa olla näkyvässä enintään 3 m.
- Kadun puolelle sijoittuvat yli 1,5 m korkeat kivijalat tulee toteuttaa siten, että ei synny suuria umpinaisia pintoja.

Rakennuslakohtainen massoittelumääräys mp-1 (160)

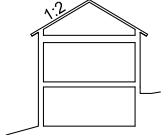
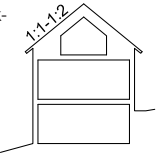
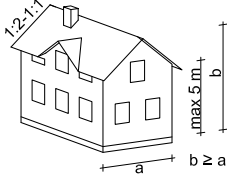
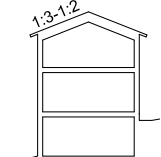
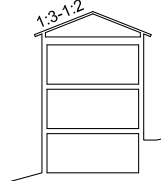
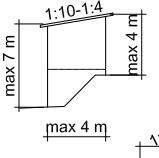
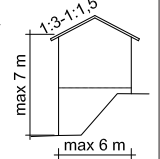
- Rakennusoikeus tulee jakaa useampaan toisiinsa liitettyyn tai erilliseen massaan.

Perusmuotoon voidaan liittää toisia suorakaiteenmuotoisia kappaleita. Jokaisen rakennusmassan tulee hahmottua erillisenä. Kappaleita voidaan liittää toisiinsa erisuuntaisina ja -korkeuksina. Ulokkeiden ja kuistien rajoitukset ohjeessa R4.

Rakennustyytit uudisrakentamisessa

Kaavakartalla uudisrakennukset on jaettu viiteen rakennusmassaa ja kattokulmaa kuvaavaan rakennustyyppiin.

Rakennustyytit	Rakennuslakohtainen määräys
<p>1. kivijalan päällä yksi kerros ja mahdollisesti ullakko</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakennustyyppi sopii kadun suhteen alarinteisiin, erityisesti kun halutaan säilyttää näkymiä yläpuolisilta tonteilta • kattokulman tulee olla 1:2, jotta vaikutelma kadulle ei olisi liian matala. Mikäli tästä joudutaan tinkimään näkymien takia, tulee päädyn olla riittävän kapea. 	<p>rt-1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakennuslalle saa rakentaa asuinrakennuksen, joka on kadun puolelta enintään yksikerroksinen. • Kattokulman tulee olla 1:2, perustellusta syystä voidaan sallia loivempi kattokulma.
<p>2. ns. puolitoistakerroksinen rakennus</p> <ul style="list-style-type: none"> • edellytetään kaavassa joihinkin täydennysrakennuspaikkoihin silloin kun ympäristössä on vastaavia rakennusmassoja sekä korvattaessa srp-1 ja srp-2 merkinnällä suojeltuja taloja. • pääkerroksen yläpuolella on osakerros • kattomuodon tulee olla satulakatto ja kattokulman 1:2- 1:1 	<p>rt-2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakennuslalle saa rakentaa asuinrakennuksen, missä pääkerroksen yläpuolella sallitaan vain ullakko tai osakerros. • Kattomuodon tulee olla satulakatto ja kattokulman 1:2-1:1. • Rakennuksen korkeus mitattuna julkisivun ja vesikaton leikkauspisteestä ensimmäisen kokonaan maanpäällisen kerroksen lattiatintaan saa olla enintään 5,0 m.
<p>3. julkisivuiltaan kaksikerroksinen asuinrakennus</p> <ul style="list-style-type: none"> • merkintä osoitetaan kaavassa joihinkin täydennysrakennuspaikkoihin silloin kun ullakon rakentamisen katsotaan tuottavan liian korkean rakennuksen. Myös matalammat rakennustyytit ovat mahdollisia. • ylimmän asuinkerroksen yläpuolelle ei tule tehdä ullakkoa • kattokulman tulee olla 1:3-1:2 	<p>rt-3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakennuslalle saa rakentaa rakennuksen, joka on kokonaan maanpäällisiltä osiltaan enintään kaksikerroksinen. • Ylimmän kerroksen yläpuolella ei saa olla ullakkoa. Kattokulman tulee olla 1: 3-1:2.
<p>4. julkisivuiltaan kaksikerroksinen asuinrakennus, jossa ullakko mahdollinen</p> <ul style="list-style-type: none"> • edellytetään tämän tyyppistä rakennusta korvattaessa vanhoja pienkerrostaloja. Mahdollinen niillä uudisrakennus-aloilla, missä rakennustyyppiä ei ole kielletty. • kattokulman tulee olla 1:3-1:2 	<ul style="list-style-type: none"> • Ei rakennuslakohtaista määräystä
<p>5. piharakennus</p> <ul style="list-style-type: none"> • edellytetään kaavassa uudisrakennusaloille, silloin kun halutaan että pihapiiriin uudisrakennuksen alisteinen olevalle päärakennukselle • Piharakennukseen saa sijoittaa asunnon, varasto- ja autosuojatilaa sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työtiloja. • Piharakennuksessa saa olla tiloja kahdessa kerroksessa. • Piharakennusten tulee olla päärakennuksille alisteisia mittasuhteiltaan • Piharakennuksissa sallitaan kattomuotona satula-, pulpetti- ja aumakatto, kattokulman tulee olla pulpettikatolla 1:10-1:4 ja satulakatolla 1:3-1:1,5, katunäkymässä yksikerroksisissa päädyssä kuitenkin 1:2 - 1:1,5. 	<p>rt-5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harjakattoisen rakennuksen runkosyvyys saa olla enintään 6 m, lapekattoisen rakennuksen runkosyvyys saa olla enintään 4 m. • Rakennuksen korkeus saa alarinteen puolella olla enintään 7 m.

Onnistuneessa laajennuksessa vanha rakennusmassa on nähtävissä ja rakennusvaiheet tunnistettavissa.

Kaavamääräys:

Suojeltuja rakennuksia saa lähtökohtaisesti korottaa vain vähäisesti, rakennuksen ominaispiirteet ja kaupunkikuvallisen merkityksen säilyttäen. Korotus kokonaisella kerroksella on sallittu vain, mikäli kerrosluku tai massoittelumääräys rakennusalalla tämän mahdollistaa. (katso laajennustyyppi 12)

Laajentaminen vaipan sisäpuolella

on mahdollista monissa tapauksissa. Ullakon käyttöönotossa on ratkaistava kysymykset vesikaton muuttamisesta ja luonnonvalon saamisesta. Katso rakentamistapaohje R3.

Kellarirakentaminen ja radon

Pispala on korkean radonpitoisuuden aluetta. Radonhaitan vuoksi asuintilojen sijoittamista kivijalkaan ei suositella. Katso kortti M1.

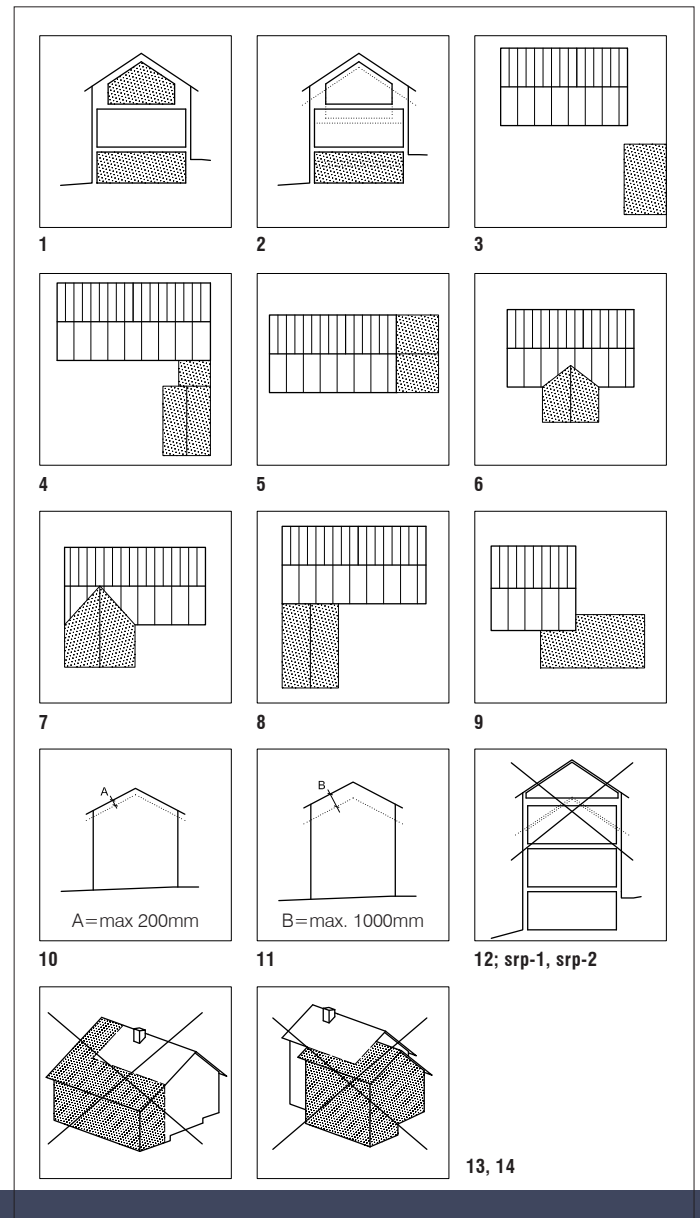
Laajennustyyppejä *)

- 1 laajentaminen vaipan sisäpuolella (ullakon tai kellarin käyttöönotto)
 - 2 käyttökellarin rakentaminen kivijalan korottamisen yhteydessä
 - 3 piharakennuksen tai lisärakennuksen rakentaminen tai käyttöönotto
 - 4 välisosalla kytketty laajennussiipi
 - 5 päämassan jatkaminen
 - 6 poikkipääty, jonka harja päärakennuksen harjaa alempana
 - 7 poikkipääty, jonka harja päärakennuksen harjalinjassa
 - 8 laajennussiipi räystäslinjan alapuolella (soveltuu myös rinnemaastoon porrastettuna)
 - 9 porrastettu laajennussiipi
 - 10 ullakon käyttöönotto ja rakennustekninen korottaminen (yläpohjan lämmöneristämisen säilyvien kattotuolien väliin, ja ullakon tuuletustilan rakentaminen vesikaton yläpuolelle, räystäs rakenne voitaneen säilyttää, korotus noin 150-200mm)
 - 11 ullakon käyttöönotto ja korottaminen käyttötilan lisäämiseksi (kattorakenne uusitaan). Julkisivujen muuttuvat mittasuhteet tulee suunnitella kokonaisuutena. Erityisesti huomioitava julkisivussa kylmää ullakkoa vasten oleva ns. attikaosan muutos ja jäsentely suhteessa julkisivuun ja aukotukseen. Rapattujen julkisivujen korotusten tulee olla rapattuja.
 - 12 Katso kaavamääräys
 - 13, 14 Huomattavasti olevaa rakennusta suuremmat laajennukset ja ratkaisut, jossa vanha rakennusmassa katoaa laajennuksen sisään tunnistamattomaksi, eivät ole mahdollisia
- *) Asemakaavan rakennusalat määrittelevät yksilöllisesti mahdolliset laajennussuunnat.

Hierarkia

Laajennussiipiä rakennettaessa uuden osan tulee alistua kooltaan ja luonteeltaan olevalle rakennukselle. Onnistuneessa laajennuksessa vanha rakennusmassa on nähtävissä ja rakennusvaiheet tunnistettavissa. Uusi osa voi erottua hyvinkin vähäisin keinoin: kivijalan materiaali, ikkunan sijoittuminen tai listoitus voi paljastaa eri rakennusvaiheet.

Lisä- ja piharakennukset tulisi toteuttaa niin, että tontin vanhan päärakennuksen asema päärakennuksena säilyy.

R3 rakennus KATOT JA KATTOIKKUNAT

Kaavamääräykset:

- Asuinrakennuksissa sallitaan kattomuotona satula- ja aumakatto. Mansardikatto on mahdollinen vain mansardikattoisen talon laajennukseen ja sellaisen korvaavana. Pulpettikatto on mahdollinen uloke- ja siipiosissa.
- Tasakatto sallitaan rakennusten vähäisissä katos- ja nivelosissa.
- Kattokulma saa olla välillä 1:3-1:1 mikäli rakennuslalla ei tarkemmin määrätä. Kattokulma tulee sovittaa rakennuksen korkeuteen ja ympäristön rakennuskantaan.
- Piharakennuksissa sallitaan kattomuotona satula, pulpetti- ja aumakatto, kattokulman tulee olla pulpettikatolla 1:10-1:4 ja satulakatolla 1:3-1:1,5. Pulpettikattoa ei tule rakentaa rakennukseen, jonka runkosyvyyttä on yli 4 m.
- Rakennuksen massoilla tulee olla oma katto.
- Katemateriaalina sallittuja ovat sileä pelti ja kolmiorimahuopakate. Joihinkin kohteisiin soveltuu tiili- tai betonitiilikate. Katemateriaalin värinä mahdollisia ovat musta, harmaa, punainen ja vihreä. Tiili- ja betonikaton tulee olla tiilenpunainen.

Katto

Kattopinnan tulee hahmottua yhtenäisenä katemateriaalin peittämänä muotona. Kattoja ei saa rikkoa monilla ulokkeilla, katoksilla, poikkipäädyillä tai kattoikkunoilla. Kattoikkunoiden tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia ja tarkoituksenmukaisia. Ikkunat eivät saa muodostaa katolla erillisiä suuria rakennusmassoja. Katteen värin tulee vaihdella ton-teittain.

Kattolyhty

Kattolyhty ei saa vaikuttaa erilliseltä pikkurakennukselta talon katolla. Kattoikkunan tulee poiketa kooltaan ja listoitukseltaan julkisivun kerrosten pääikkunoista. Kattolyhdyn ympärysrakenteiden tulee olla mahdollisimman huomaamattomat ja katon materiaalia. Kattolyhdyn räystäiden tulee olla lyhyet. Ikkunan lasipinta ei saa jäädä syvennykseen, vaan sen pitää olla lähellä kattolyhdyn julkisivupintaa.

Lapeikkunat

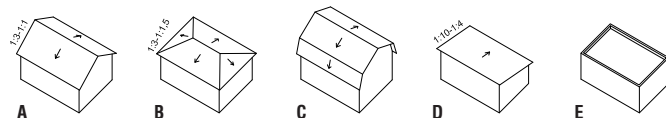
Lapeikkuna sopii katukuvassa toisarvoiselle lappeelle. Lapeikkuna antaa runsaasti luonnonvaloa, jolloin sen rinnalla voidaan säilyttää alkuperäiset pienetkin kattoikkunat. Lapeikkunan pellitysten tulee olla katon väriset.

Räystä

- Räystääslinja voidaan katkaista poikkipäädyn tai julkisivunostion kohdalla ullakkorakentamisen yhteydessä, mutta rakennuksen nurkassa räystäään tulee aina olla ehjä.
- Kattoon on rakennettava räystäät, mutta joskus ne voivat olla lyhyetkin. Pituutta tärkeämpää on räystäään toimivuus ja mittasuhteet: sopusuhtainen päätyräystäis on sivuräystästä lyhyempi.
- Uusissa rakennuksissa suositellaan alapuolelta avointa räystästä. Olevissa rakennuksissa tulee säilyttää alkuperäinen räystäästyppi.
- Vanhan rakennuksen räystäään alkuperäistä muotoa ja pituutta ei saa korjauksissa muuttaa.

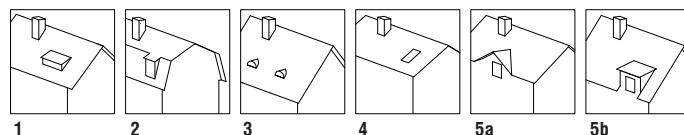
Sadevesijärjestelmät ja kattoon liittyvät osat

- Sadevesijärjestelmät toteutetaan teräsohutellevystä.
- vesikatolle tulevien hormien tulee olla vesikatteen värisiä
- Savupiiput voidaan pellittää vesikatteen sävyyn tai muurata puhtaaksi tummapolttoisella punatiilillä

Kattomuodot

- A** satulakatto (symmetrisen suoralappeinen harjakatto), **B** loiva aumakatto, **C** mansardikatto (sopii vain mansardikattoisen talon laajennukseen), **D** pulpettikatto, **E** tasakattoja sallitaan vain katosten ja nivelosien vähäisiin katto-osiin

Kattolyhdyt

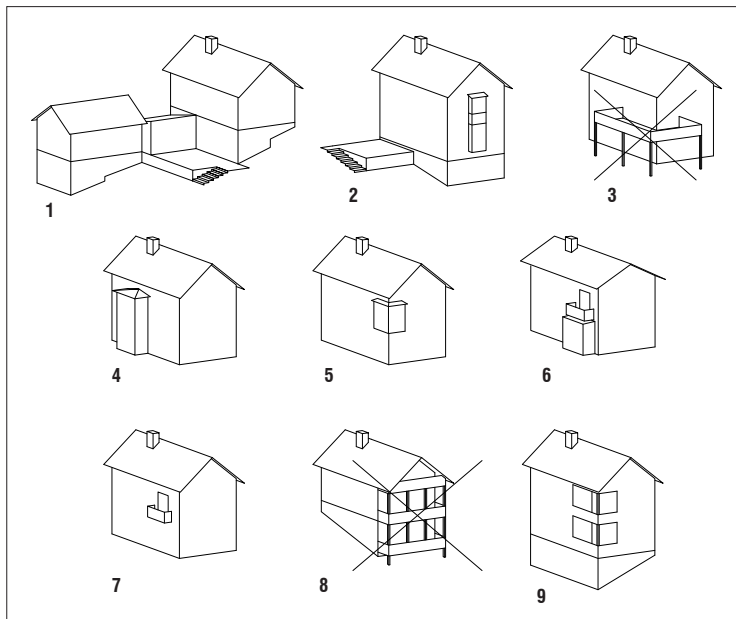
- 1** vaakasuuntainen kattolyhty (sopii keskijyrkille katoille), **2** pystysuuntainen kattolyhty (sopii jyrkille ja erityisesti mansardikatoille, voi olla harja-, auma- tai lapekattoinen), **3** puolipyöreä lunetti tai pieni kattolyhty, jolla ei sivulla pystypintoja (tulee olla pieni suhteessa muihin ikkunoihin ja kattopintaan), **4** lapeikkuna (sopii useimmille katoille maisemassa toisarvoisille lappeille), **5a/5b** poikkipääty ja julkisivun nosto räystääslinjan yli

R4 rakennus

PARVEKKEET, KUISTIT JA ULKO-OLESKELUTILAT

Kaavamääräykset:

- Ulko-oleskelutilat tulee sijoittaa pääosin maantasoon. Suuria terasseja ei saa rakentaa.
- Parvekkeiden ja kuistien tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia ja kooltaan pienehköjä.
- Kuisteja ja parvekkeita saa olla enintään yksi asuntoa kohti, yksiasuntoisessa talossa kuitenkin kaksi.
- Asunnossa ei saa olla päällekkäisiä parvekkeita.
- Katurajalla julkisivuun ei saa tehdä ulokkeita.
- Kuistit, ulkopoortaat, erkkerit ja hissit saavat ulottua rakennusalan yli pihan puolella.

1 ja 2 Ulkoterrassityyppiä. Rakennusten ensimmäiseen kerrokseen ei tule sijoittaa parvekkeita, vaan ulko-oleskelutiloista tulee olla suora kulkuyhteys pihaan.

3 Terrassia ei saa perustaa ohuiden pilarien varaan, vaan jalustan tulee hahmottua umpinaisena. Rakennukseen liittyvä jalustalla oleva terassi saa olla enintään kolmasosa rakennuksen pituudesta, eikä se saa kiertää nurkan ympäri.

4 Kuistit sijoitetaan joko pihan puolelle tai rakennuksen pätyyn. Kuistien tulee olla mahdollisimman yksinkertaisia kappaleita, jotka liitetään päämassaan itsenäisinä rakennusmassoina. Kuistiin ei saa liittää toista uloketta. Rakennusalan ulkopuolelle tulevan kuistin enimmäiskoko on 4,6x3m

5 Erkkereiden tulee olla pieniä ja muodoltaan yksinkertaisia. Erkkerin enimmäissyvyys on 1m.

6 Kuistin päälle rakennettavan kattamattoman parvekkeen sopiva leveys on enimmillään kolmannes seinäpinnasta.

7 ulokeparvekkeen enimmäiskoko 1,6x2,4m

8 Koko rakennusmassan levyisiä parvekkeita ei sallita.

9 Rakennusmassan sisäänvedoissa massan ulkokulmien tulee hahmottua ehjinä (verhouksen materiaalin, värin ja suunnan tulee jatkua saumattomasti). Julkisivussa sisäänvedon aukko saa olla enintään n. 15 % julkisivun seinäpinta-alasta.

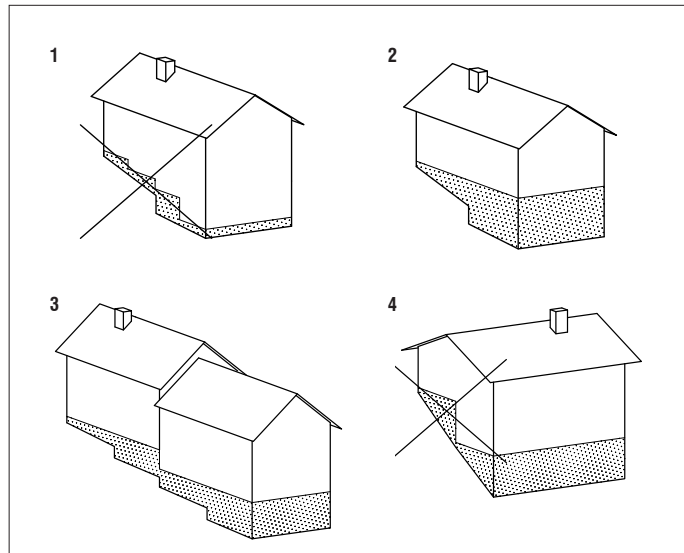

Kaavamääräys:

- Kunkin rakennuksen tulee olla yksilöllinen muodon, julkisivujäsentelyn ja värin osalta.

- Saman talomallin monistaminen tontille tai vierekkäisille tonteille on kielletty.
- Vanhojen ja uusien rakennusten julkisivujen tulee olla tarkoituksenmukaisia ja yksinkertaisia.
- Julkisivujen yleisilmeen tulee olla selkeä, yksiaineinen ja melko umpinainen.
- Julkisivujen tulee olla vain yhtä materiaalia ja värisävyä.
- Julkisivukorjaukset toteutetaan rakennuksessa perinteisesti käytetyillä rakennusmateriaaleilla ja rakennusosien muodoilla.
- Laajennusten julkisivut toteutetaan vanhan rakennuksen materiaaleilla.
- Uudisrakentamisessa ei sallita täyssymmetriaa, ulkomaisia tyyliainoja eikä kartanomallisia uusvanhoja piirteitä.

1. Perinteisesti julkisivujen estetiikka ja sommittelu on perustunut rakenteellisiin ominaisuuksiin ja julkisivulaudoituksen jäsentely on ollut tarkoituksenmukaista.

2. Puurakennuksen rakennusmassa jakautuu pystysuunnassa puuosaan ja kivijalkaan. Materiaalien vaakasuuntaisen rajaviivan eli julkisivun sokkelikorkeuden ei tule porrastaa.

3. Eri rakennusmassojen sokkelikorkeudet voivat vaihdella.

4. Erittäin jyrkissä alarinteissä maasto saattaa edellyttää porrastusta; suurta porrastusta ei tule kuitenkaan sijoittaa julkisivun keskelle.

Listoitus yleensä

Rakennuslistoituksen tehtävä on suojata arvokkaampaa rakennusosaa säiltä ja vaurioilta. Listoitus ei saa jäädä pinnalliseksi perinneaiheita jäljitteleväksi koristeluksi. Puujulkisivussa ei saa jäljitellä kivirakennuksen yksityiskohtia. Uudisrakennuksiin ei tule kopioida perinnelistoituksia. Korjattaessa listoituksen on vahvistettava rakennuksen omaa tyyliä ja edustettava talon rakennusajan tavoitteita.

Kaavamääräys:

- Päärakennuksissa julkisivumateriaalin tulee olla peittomaalattu lauta.
- Piharakennuksissa sallitaan myös rappaus tai puhtaaksivalettu betoni.
- Sokkeli- ja kivijalkarakenteissa sallitaan puhtaaksivalettu tai maalattu betoni tai punatiilimuuraus.
- Lasia tulee käyttää maltillisen kokoisina pintoina.
- Suojeltu rakennus määrittää korvaavan rakennuksen massoittelevuorauksen, kattomuodon ja julkisivumateriaalin.
- Korvattaessa katunäkymässä sijaitsevia kivirakenteisia piharakennuksia uusilla, tulee julkisivumateriaali säilyttää.

Uudisrakennuksen julkisivulaudoituksen tulee yleensä olla koko julkisivun korkeudelta yhtenäinen, joko sormijatkettua pystylautaa tai vaakalaudoitusta. Julkisivuverhouksen jäsentely ei saa perustua määrämittaiseen puutavaraan eikä elementteihin. Julkisivulaudoitus voidaan katkaista ainoastaan paloteknisistä syistä. Tällöin on syytä valita vaakalaudoitusta ja maalata katkojen kohdalla käytettävät listat julkisivun kanssa samaan väriin.

Epäsopivat julkisivumateriaalit ja -aiheet

- työstetty luonnonkivi, muovi, terästä tai perinteisiä rakennusmateriaaleja jäljittelevä metalli- tai muoviohutlevy
- kuultomaalattu puu
- elementtisaumat julkisivuissa

Käyttökohteiltaan rajatut

- metalliohutlevy katteisiin ja suojapellityksiin
- levyverhous hyvin pieninä pintoina uudisrakennukseen
- kyllästetty puu peittomaalattuna aitoihin ja kaiteisiin

Pispalaan sopivat maanläheiset yksinkertaiset materiaalit, jotka vanhenevat kauniisti patinoituen.

Materiaalit uudisrakentamisessa ja laajentamisessa

Pienet laajennukset tulee sopeuttaa päärakennuksen ominaisluonteeseen käyttämällä samaa julkisivumateriaalia ja -väriä.

Materiaalit korjausrakentamisessa

Julkisivujen korjausrakennustoimenpiteiden tulee olla säilyttäviä tai palauttavia. Ylikorjaamista tulee välttää. Korjauskuntoinen alkuperäinen vuoraus tulee säilyttää ja vaihtaa vain vaurioituneet osat. Ulkoseinän energiatehokkuutta tulee parantaa tällöin ennen muita rakenteita tiivistämällä.

Paneelausta ja listoitusta uusittaessa tulee kiinnittää huomiota niihin yksityiskohtiin, jotka erottavat vanhan rakennuksen uudisrakennuksesta. Eri aikakausien erilaiset vuorilaudotyypit tulee säilyttää.

Lautatyypit

Julkisivussa suositellaan käytettäväksi pontattuja puupaneeleita ja rimavuorautusta. Pontattujen paneelien ja listaprofiilien tulee olla yleensä pinnaltaan sileitä, jotta profiilin muoto näkyy seinäpinnalla. Piharakennuksiin ja uusiin päärakennuksiin saattaa sopia myös hienosahapintainen loma- tai rimalaudoitusta.

Materiaalit ja niiden yksityiskohdat vaikuttavat rakennuksen yleisilmeeseen

J3 julkisivut IKKUNAT JA OVET

Kaavamääräys:

- Arvoalueilla ja suojeltujen rakennusten korjaus- ja laajennuskohteissa tulee ikkunoiden materiaalin olla peittomaalattu puu.
- Ikkunajaotus tulee toteuttaa välikarmeilla tai aidoilla jakopuitteilla.
- Ulko-ovien tulee olla puupintaisia ja peittomaalattuja, autotallin ovina sallitaan myös pysty- tai vaakajaotetut metalliovet, kasettipintaa ei sallita.

- Muotoa tärkeämpi ominaisuus on tarkoituksenmukaisuus ja yksinkertaisuus.
- Ikkunapinnan jakamisessa irtoristikot ja lasin pintaan liimatut ikkunajaot eivät sovi alueelle.
- Suuret lasipinnat kielletään (Julkisivussa saa olla lasipintaa puitteineen enintään 30 %).
- Yli kerroksen korkuisia lasipintoja ja nauhaikkunoita tulee välttää.
- Ikkunan ulkopinnan tulee olla mahdollisimman lähellä julkisivupintaa niin vanhoissa kuin uusissakin taloissa.
- Alkuperäiset ennen 1950-lukua toteutetut ikkunat ja ovet pyritään korjaamaan. Korjauskelvottomat uusitaan vanhaan malliin.
- Muutostoissa ovien säilyttämistä julkisivuilla suositellaan vaikka ne eivät enää toimisikaan kulkureitteinä kertovuuden ja kerroksellisuuden säilyttämiseksi.

J4 julkisivut VÄRIT JA PINTAKÄSITTELYT

Päähöjeet

- Julkisivujen maalauksessa suositellaan voimakkaita ja värikylläisiä luonnonläheisiä maavärisävyjä. Valkoista päävärinä tulee välttää.
- Päärakennusten pääasiallisena julkisivuvärinä tulee käyttää koko puu- tai kivijulkisivun korkeudelta kaikilla sivuilla samaa väriä.
- listoissa, karmeissa ja vuorilaudoissa ja omissa useamman värin käyttö on suositeltavaa.
- Julkisivujen päävärien tulee vaihdella tonteittain, ja rakennusten yksilöllisyyttä voidaan korostaa eri värein myös pihapiirissä.
- Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja värikyksen periaatteita.

Värit

Perinteiset, alueelle sopivat värit perustuvat luonnonpigmentteihin. Etenkin voimakkaissa väreissä luontevat värit maalille löytyvät perinteisistä okrista, terroista ja umbrista. Puna- ja keltamultamaali sopii useimmiten piharakennuksen julkisivuväriksi. Oheisessa kuvassa on esitetty maaväripigmenttejä ja niiden poltettuja versioita sävyttämättöminä. Näitä perusvärejä voidaan vaalentaa ja sekoittaa, jolloin väri vaihtoehdot moninkertaistuvat. Julkisivuvärit tulee valita aina työmaalla seinälle maalattujen riittävän suurten värimallien pohjalta ennen koko maalierän hankkimista.

Vanhojen rakennusten värit ja tyylit

Tunnistettavasti tiettyä historiallista tyyliä edustavat rakennukset suositellaan maalattavaksi tyylin mukaisin värikyksin. 1800-luvun lopulla yleisesti käytetyt julkisivuvärit olivat murrettuja maavärejä. Listoitusta ja ikkunapuitteita maalattiin seinäpintaa tummemmiksi. 1920-luvulla käytettiin paljon perinteisiä puna- ja keltamultamaaleja ja pääväri oli vaalea listoitusta ja ikkunapuitteita tummempi. Myös aidoissa käytettiin puna- ja keltamultamaaleja tai vaihtoehtoisesti aidat maalattiin kokonaisuuteen sopeuttaen päärakennuksen seinä- tai listavärillä.

Uudisrakennusten julkisivuvärit

Uudisrakennusten värit on suositeltavaa olla värikylläisiä. Vaaleat pastellisävyt ja murrettu valkoinen sopivat yksittäiseen taloon, mutta laajoina alueina hyvin vaalea ympäristö on Pispalaan vieras. Vaaleissakin taloissa suositellaan ikkunat, ovet ja muut rakennusosat maalattaviksi muilla väreillä. Kuultovärisävyt eivät kuulu Pispalan perinteisiin väreihin.

Puhtaiden pigmenttien nimitykset ja niitä vastaavat Symphony-värikartan numerot.

vaalea okra	M 395
kultaokra	M 396
polttamaton terra	M 400
poltettu terra	M 410
maavihreä	L 446
vihreä umbra	M 458
ruskea umbra	M 460
poltettu umbra	M 468
harmaa umbra	N 497 - F 497

Tekniset asennukset ja laitteet

Taloteknisten järjestelmien johto- ja laiteasennukset julkisivupinnoilla edellyttävät suunnittelua. Uudisrakennettaessa tekniikka voidaan sijoittaa huomaamattomasti. Korjattaessa tekniikkaa on usein jätettävä esiin. Tällöin sijoitukset ja johdot tulee sijoittaa julkisivun toisarvoisiin osiin.

Usein laitteet ja johdot voidaan naamioida maalaamalla ne julkisivujen väriin tai vuoraamalla rakennusaineisella kotelolla. Lautavuoraus on suojamuoviputkea kauniimpi johtoverhous.

Laitteet, joita ei saa upottaa rakenteeseen tai peittää kattaaltaan rakennusaineisella verhouksella, kuten lautasantennit ja jäähdytyslaitteet, tulee sijoittaa rakennuksen toisarvoiselle julkisivulle tai maahan. Suuria maisemassa näkyviä teknisiä laitteita ei saa sijoittaa vesikatolle eikä katujulkisivuun. Katon ja pääjulkisivun sijaan on tutkittava mahdollisuudet sijoittaa laitteet seinän alaosiin, sokkeliin, penkereeseen, maantasoon tai piharakennuksen seinustalle. Katolle saa rakentaa lappeensuuntaisia aurinkopaneeleja, -keräimiä tai vastaavia uusiutuvaa energiaa keräviä laitteita, joskin rinteessä aurinkokeräimen voi sijoittaa usein myös maantasoon. Katon tekniset laitteet sopivat parhaiten tummalle kattopinnalle. Tekniset laitteet eivät saa aiheuttaa kohtuutonta häiriötä naapureille.

Ilmalämpöpumpun suojakotelo

Hyvin suunniteltuna nykyaikainen talotekniikka voidaan toteuttaa historiallisessa ympäristössä lähes huomaamattomasti.

Kyltit

Pispalan historiallisen kertovuuden säilyttämiseksi suositellaan talojen, paikkojen ja katujen nimeämistä kyltein. Talojen nimilaatat kertoisivat paitsi historiasta myös Pispalan uudesta asemasta valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä.

Emaloitu talonnumero

Käsin valmistettu talonnumero antaa pispalaan pienessä mittakaavassa sitä inhimillisyyttä mistä suuri kokonaisuus rakentuu.

Mainokset

Mainoskylteille ja -laitteille tulee hakea aina rakennuslupa. Räikeänväriset valaistut mainoslaatikot ovat kiellettyjä. Irto-kirjaimet, kangasbänderollit tai kyltit sopivat kulttuuriympäristöön paremmin. Mahdollinen valaistus tulee toteuttaa erillisillä kohdevaloilla. Mainos- ja nimikyltit voidaan kiinnittää suoraan seinäpintaan tai kohtisuoraan seinää vastaan seinään kiinnitettävän metallituen varassa.

Suositteluvia kylttimateriaaleja:

- emali
- metallilevy
- takorauta
- leikatut metallilitterat seinään asennettuna

Kiellettyjä kylttimateriaaleja:

- polttomaalaus puulle
- värilliset akryylilevyt
- moniväriset ja valaistut mainoslaatikot

P1 piha PIHAT, PINNOITTEET JA ISTUTUKSET

Kaavamääräykset:

- *Pihoilla tulee suosia alueen perinteisiä kasvilajeja.*
- *Puustoa tulee hoitaa ja harventaa siten, että järvinäkymät säilyvät yläpuolisilta tonteilta sekä kadulta.*
- *Pihoilla ei sallita suuria laatoitettuja alueita, asfaltti on mahdollinen kadunvarren pysäköintipaikoilla.*

- Piha oleskelutiloineen tulee suunnitella osaksi asumista, ei vain katseltavaksi koristepihaksi.
- Pihojen pinnoittamisessa tulee käyttää vaatimattomia perinteisiä materiaaleja.
- Luonnonsorapinta ja kestävä pihanurmi ovat sopivia.
- Asfaltti, kivisirotepinnaus tai betonivalu sopii kulutuskestävyyttä vaativiin kohteisiin.
- Kenttäkiveystä, noppakivipinnoitetta, liuskekiveystä ja värjäämätöntä betonilaatoitusta voidaan käyttää pieninä alueina ja asfaltin tai soran reunoilla.
- Perinteisiä ja paikallisia kasvilajeja tulee suosia ulko- maisten tuontikoristekasvien sijaan.
- Maisemallisesti merkittäviä puuyksilöitä säilytetään.
- Pusikoita tulee raivata ja umpeenkasvaneita näkymiä avata.

Pihan luonne

Perinteisesti Pispalassa asumisella on ollut yhteisöllinen luonne, jonka ylläpitämisessä pihoilla on ollut tärkeä rooli. Yhteisöllisyyttä voidaan ylläpitää säilyttämällä tonttien väljä rajautuminen. Pihojen käyttöarvoa ja –mahdollisuuksia voidaan lisätä rakennusten järkevällä sijoittelulla ja piha- ja siipirakennusten rakentamisella.

Materiaalit

Perinteiset pihat Pispalassa ovat hiekka-, sora- tai nurmipintaisia hyötypihoja. Luonnonkiviä ja betonia on käytetty pengerryksissä, tasanteissa ja pintavesien ohjauksessa. Monimuotoiset ja -väriset nykyaikaiset betonilaatat ovat vieraita. Laatta- ja kivipäälysteitä voidaan käyttää reuna-aiheina, polun päälysteinä tai oleskeluterassin pohjana, mutta suuriina kenttinä betonisidekivet tai –laatat eivät sovi. Asfaltti sopii pysäköintipaikoille. Kevyesti liikennöidyille alueille sopiva sirotepinnaus syntyy bitumiliuossideaineen päälle jyrättävistä sepeli- tai sorakerroksesta.

Rajatuilla oleskeluterasseilla voi käyttää laatoitusta, kiveystä esim. liuskekivellä ladottuna tai lautapintaa. Hyötypihan reunat, istutusalueet ja porrasaskelmat voidaan viimeistellä kenttäkiveyksellä, pulterikivillä, graniittireunuskivillä tai maahan upotettavalla hirrellä. Sadevesiuomat voidaan muotoilla

luonnonkivillä tai vakiobetonikouruilla. Lautaportaiden rinnalla portaat voidaan valaa paikalla betonista.

Luonnonkivistä ladottu kenttäkiveys on perinteinen ja arvokas sidottu päällyste. Hakatuista luonnonkivistä, noppa- ja nupukivistä tai graniittilaatoista ladottavat päällysteet ovat liian kaupunkimaisia Pispalaan.

Pihavalaistus

Pispalassa suositaan seinään kiinnitettäviä ulkovalaisimia. Julkisissa rakennuksissa yleistynyt julkisivupinnan epäsuora valaistus ei sovi Pispalaan. Pollarivalaisimia tulee välttää.

Kasvillisuus ja istutukset

Pihojen olevaa kulttuurikasvillisuutta tulee vaalia. Paahteiset pihan osat säilytetään harvapuustoisina ketokasvillisuuden ylläpitämiseksi.

Kasvilajivalintoihin suositellaan alueen perinteisiä kasvilajeja. Esimerkiksi vuorimänty ja tuijat eivät ole suomalaisia perinnekasveja. Pensasaitoja on perinteisesti Pispalassa ollut vain vähän, mutta tasaisilla tonteilla ne ovat sopivia. Pensasaidoissa käytettyjä kasveja ovat syreeni ja ”pireeni” eli idänvirpiangervo. Puut ovat olleet alueen luonnonlajistoa. Pihoilla on kasvanut lisäksi hedelmäpuita. Hyötypuutarhojen pensaat ovat marjapensaita, koristekasveina mm. ruusut, jasmikkeet, angervot ja syreenit. Perennoissa on ollut runsas lajisto vanhoja kulttuuri- ja perinnekasveja.

P2 piha TUKIMUURIT JA AIDAT

Kaavamääräykset:

- Rakenteellisena aitana Pispalassa sallitaan kapearimainen peittomaalattu pystyrima-aita.
- Tonttien katurajoilla tai kokonaan katualueilla sijaitsevat korkeuseroja välittävät muurirakenteet tulee rakentaa joko pulterimuureina, betonimuureina tai niiden yhdistelminä kaupunkikuvaan, maastoon ja pihamiljööseen huolellisesti sovittaen.
- Muurien ja niiden päälle sijoitettavien aitojen suunnittelussa tulee noudattaa rakentamistapaohjeita.

Päähjeet

- Aitaamista sopivampi vaihtoehto pihan rajaamiseen on usein rakennus ja tukimuuuri.
- Korkea tukimuuuri täytyy jakaa useaksi matalammaksi pengerrykseksi. Pengerryksen enimmäiskorkeudet, katso ohje T1.
- Pulterikivimuurin tulee kallistua.
- Sopiva korkeus maasta lähtevälle aidalle on 1,3 - 1,5 metriä, kivimuurin päällä putoamiselta suojaava korkeus.
- Aita tulee rakentaa paikalla.
- sälelaudan leveyden tulee olla 45–75 mm leveä, säleiden välin 50–90 mm.
- Koristeltuja takometalliaitoja ei saa tehdä.

Tukimuurit

Pispalassa tyypillinen tukimuuuri on rakennuspaikalla löytyneistä suurista pulterikivistä ja pienemmistä kenttäkivistä ladottu kylmäkivimuuuri. Vanhat muurit ovat olleet suhteellisen matalia ja ne on usein yhdistetty paikalla valettuun betonimuruuriin ja säleaitaan. Betonimuruuriin sidottu pulteriaita on pystysuora. Kylmäkivimuuuri on ladottu ilman laastia ja sen vuoksi vapaasti ladottu muuri kallistuu ~20 %. Tätä loivempia muureja ei saa rakentaa katurajalle.

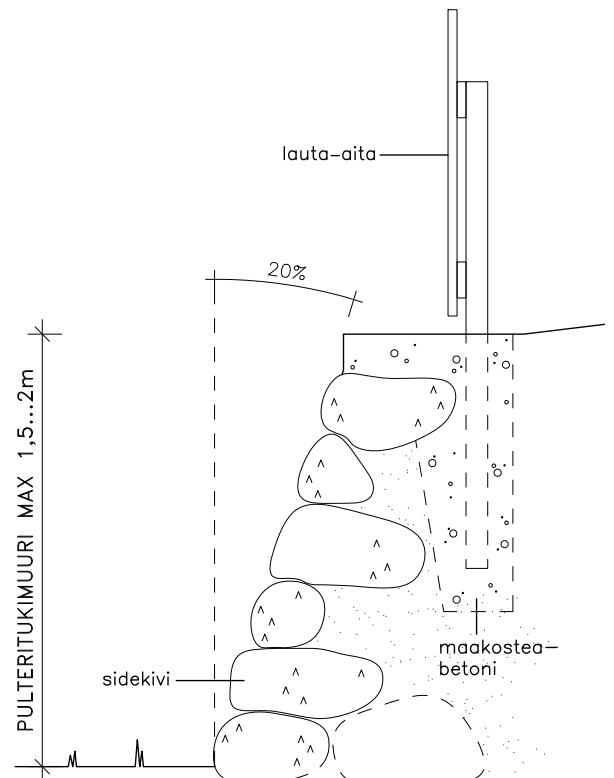
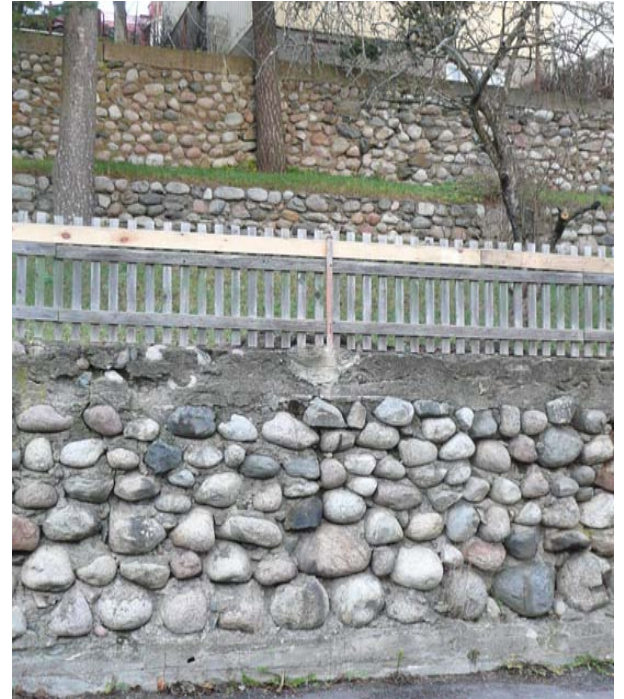
Kuva. kylmäladotun pulterimuurin periaate

Korkeat massiiviset muurit ovat ikäviä kaupunkikuvassa. Terassoimalla matalia tasoja peräkkäin muodostuu miellyttävämpää, luonnonmukaisempaa ja mittakaavaltaan inhimillisempää ympäristöä.

Pengerryksiä ja tontin tasoeroja suunniteltaessa on huomioitava rakentamismääräyskokoelman asettamat käyttöturvallisuusvaatimukset (RakMK F2), jotka määrittelevät putoamisvaaralta suojaavien aitojen ja kaiteiden vaatimukset eri putoamiskorkeuksilta.

Muurien materiaalit

Pulterin rinnalla karkea paikalla sahalautamuottiin valettu pinnoittamaton betonimuuuri sopii Pispalaan. Pulterikiviä ja betonia voidaan käyttää päällekkäin samassa muurissa. Pulterikivitukimuureissa on suotavaa käyttää erikokoisia luonnonkiviä. Pulterimuuuri ei houkuttele graffiteja kuten betoni, mistä syystä pulteria kannattaa suosia kadun varsilla.

P2 piha

Muotoon hakatusta kivistä ladotut muurit eivät Pispalaan sovi. Hakattua kiveä saa käyttää kuitenkin maata vasten olevissa perusrakenteissa muurien ja kivijalkojen alimassa varvissa. Pispalassa matalia liuskekivitukimuureja saa rakentaa tontin sisälle, mutta ei katujulkisivuille.

Puuaidat

Puuaita sopii hyvin tasamaatonteille ja suurille rinteeseen sijoitettuille puutarhatonteille. Pispalassa yleisin aitatyyppi on ollut puinen, yksinkertainen kapearimainen pystyrima-aita. Sitä voi käyttää sellaisenaan, pensaiden kanssa tai tukimuurin päällä.

Aita tulee rakentaa paikalla pystytolppiin, jolloin aidan yläreunan korkeus noudattelee maaston muotoja. Säleet kiinnitetään puu-, metalli- tai betonitolppiin kiinnitettyihin vaakajuoksuihin, jolloin tolpat jäävät kadun puolelta piiloon. Säleet ulotetaan lähelle maanpintaa. Graniittitolpat eivät sovi Pispalaan. Valmiista aitaelementeistä koottu rinteessä pykältävä aita ei sovi Pispalaan.

Kaunis säleaita on siro eikä ole liian umpinainen: sälelaudan leveyden tulee olla 45–75 mm leveä, säleiden välin 50–90 mm. Säleen yläpää kannattaa muotoilla viistoksi jolloin sadevesi valuu siltä pois. Säleiden yläpäiden muodon tulee olla rauhallinen ja yksinkertainen. Säleaidan väri joko punamulta tai rakennuksen julkisivuväriin liittyvä. Katualueella olevat aidat tulee kunnostustöiden yhteydessä muuttaa ohjeen mukaisiksi.

Pensasaidat

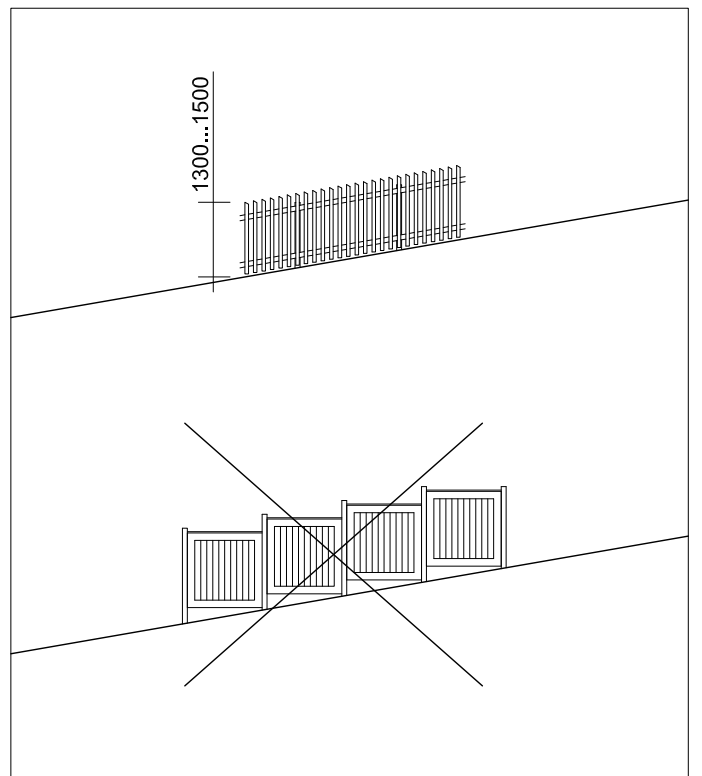
Suurten ja uudempien puutarhatonttien yhteydessä on käytetty pensasaitoja, vaikkakin ne ovat Pispalassa harvinaisia. Pensasaidan yhteydessä voi hyvin käyttää puusäleaitaa tai huomaamatonta metalliverkkoaitaa. Pensaslajeja kortissa P1.

Portit

Käyntiportit ovat kuuluneet aitojen yhteyteen. Käyntiportti voidaan toteuttaa puisena säleporttina tai sirona metalliporttina. Käyntiportin leveydeksi suositellaan 0,8-1,0 m.

Pispalaan sopivat tukimuurit ja aidat

- pulteritukimuuri
- paikalla valettu betonimuuri
- kapearimainen pystyrima-aita
- pensasaita (myös metalli- tai säleaidan yhteydessä)
- kapeat käyntiportit, myös metalliportit
- metallikaide rakennuksen ja tukimuurin yhteydessä
- matala metalli(verkko)aita pensasaidan yhteydessä

Kaavamääräykset:

- Alueen suunnittelussa ja rakentamisessa on otettava huomioon sijainti korkean radonpitoisuuden alueella.

Radonin torjunta

Uudisrakentamisessa sekä kellari- ja kivijalkakerrosten rakentamisen ja olevien kellareiden käyttöönoton ja korjaamisen yhteydessä tulee huomioida, että Pispala on erittäin korkean radonpitoisuuden aluetta. Radonhaittojen torjuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota sekä uudis- että korjausrakentamisessa. Radonpitoisuudet tulee tarkistaa mittauksilla ennen radonintorjuntatoimenpiteitä ja niiden jälkeen. Myös uudisrakennusten radonpitoisuus tulee tarkistaa mittauksin käyttöönoton jälkeen. Radonhaitan vuoksi asuintilojen sijoittamista kivijalkaan ei suositella.

Pispalan harjulla on mitattu yleisesti erittäin korkeita radonpitoisuuksia ja perustusratkaisun valinnalla on suuri merkitys radontorjunnan onnistumiseen uudisrakentamisessa.

Radonturvallisia perustamistapoja ovat:

- tuulettuva alapohja eli ryömintätalainen perustus
- yhtenäinen saumaton laattaperustus
- maanvarainen laatta edellyttäen, että laatan ja sokkelin liitoksen tiiveydestä huolehditaan

Maanvaraisen laatan ja sokkelin liitosalue tiivistetään ohjeiden mukaan ja lisäksi laatan alle asennetaan salaojaputkisto. Jos radonpitoisuus ylittää valmiin asunnon tarkistusmittauksessa enimmäisarvon, aktivoidaan putkisto kytkemällä siihen imuri.

Kaikissa ratkaisuissa liitosalueiden ja läpivientien tiivistäminen on tärkeää. Radonturvallisesta perustuksesta on julkaistu ohjekortti RT 81-10791. Ohjekortti antaa yksityiskohtaiset ohjeet tiivistystyölle.

Hyvä ilmanvaihto pienentää sisäilman epäpuhtauksien määrää ja on osa radonturvallista rakentamista. Hyvän ilmanvaihtuvuuden lisäksi tulee huolehtia siitä, ettei koneellinen ilmanvaihto kasvata liikaa asunnon alipaineisuutta.

Radonkorjausmenetelmiä:

- radonkaivo
- radonimuri
- ryömintätalain tuuletuksen parantaminen
- ilmanvaihtotekniset radonkorjaukset
- tiivistäminen

Säteilyturvakeskus on julkaissut ohjeita korjausmenetelmistä. Katso myös lisätiedot.

ALUEIDEN RAKENTAMISTAPOHJEET 1/3

Rajaportinkatu:

kuvaus

- kaupunkimainen katutila: eteläsivulla ylärinteen puolella tiivis katurajaus ja suhteellisen yhtenäinen räystäslinja
- asuinrakennusten massat yksinkertaisia ja suhteellisen suuria etenkin katuvarressa
- sisäänkäynnit pihan puolella
- yhteistä katutilaa on Rajaportin katunäkymien lisäksi Pumpputkaivonkadun portailta avautuva pihamiljö

ohjeet

- eteläsivun tiivis katurajaus ja suhteellisen yhtenäinen räystäslinja tulee säilyttää
- asuinrakennusten selkeä yksinkertainen massoittelu on tärkeää, kadun eteläpuolella rakennusoikeutta ei tule jakaa eri massoihin
- sisäänkäyntien tulee sijaita pihan puolella
- Pumpputkaivonkadun portaiden pihalle avautuvan miljööseen rakeisuus ja näkymät tulee säilyttää

Pispalanharju:

kuvaus

- rakennuskannan mittakaava ja sijoittelu vaihtelee
- kadun pohjoispuolella isot asuinrakennukset sijaitsevat yleensä tasamaatontin katurajalla, kadun eteläpuoleisilla tonteilla asuinrakennukset sijoittuvat rinnetontille huvilamaisesti vapaasti keskelle tonttia tai pääty katua vasten.
- rakennusten sijoittelusta seuraten kadulta on laajat näkymät pihojen yli etelään Pyhäjärvelle eikä näkymiä ole estetty aidoilla, istutuksilla tai muilla piharakenteilla

ohjeet

- rakennuskannan mittakaavan ja sijoittelun vaihtelu tulee säilyttää alueella
- näkymät kadulta etelään Pyhäjärvelle tulee säilyttää
- aitaamisen tapaan tulee kiinnittää huomiota: maisemanäkymiä tai liikenteellisiä näkymiä peittäviä korkeita lauta- tai pensasaitoja ei hyväksytä

ALUEIDEN RAKENTAMISTAPOHJEET 2/3

Rinnekatu ja Mäkikatu:

kuvaus

- kaupunkikuvan rakeisuus vaihtelee, paikoitellen hyvinkin kaupunkimainen ja tiivis rakenne
- kadun eteläpuolella ylärinteessä katua rajaavat yksinkertaiset suurehkot asuinrakennukset
- pohjoispuolen kadunrajaus vaihtelee

ohjeet

- yhtenäinen tiivis katurajaus kadun eteläpuolella tulee säilyttää
- räystäslinjaltaan yhtenäiset osuudet tulee säilyttää
- kadun pohjoispuolella katutilan rajautumista tuetaan päärakennukselle alisteisella pienimuotoisemmalla rakentamisella säilyttäen kuitenkin rakennuskannan mittakaavan ja sijoittelun vaihtelevuus katutilassa
- pensasaidat eivät sovi pihan rajaamiseen, aidat ja puu- ja pensasryhmät soveltuvia
- sisäänkäynnit pihanpuolelle
- katujulkisivuun ei tule avata parvekkeita
- autopaikat ja autosuojat tulee sovittaa katumiljööseen erityisen huolellisesti

Pispankatu:

kuvaus

- kaupunkikuvan mittakaavan rakeisuus ja tiiveys vaihtelee pohjoisessa ylärinteen puolella isot moniasuntoiset talot katurajalla ja piha ylärinteen puolella, yhden perheen talot huvilamaisesti ylärinteessä tontin pohjoisreunalla
- etelässä alarinteen puolella rakennusten sijoitus vaihtelee, isot rakennukset katurajassa

ohjeet

- vaihteleva rakentamisen tiiveys ja kadun rajautuminen tulee säilyttää alueella
- rakennusten selkeä massoitteperiaate tulee säilyttää
- alueen aitoja uusittaessa tulee aidat ja tukimuurit toteuttaa rakentamistapaohjeen mukaisesti

ALUEIDEN RAKENTAMISTAPAOHJEET 3/3

Horpunkatu ja Vallikadun itäpää:

kuvaus

- kaupunkikuvan mittakaavan rakeisuus ja tiiveys vaihtelee

ohjeet

- rakennusten mittakaavan ja massoittelevu vaihtelu tulee säilyttää
- rakennusten, aitojen, isojen yksittäispuiden ja pensasaitojen muodostama katurajaus tulee säilyttää

Provastinkatu

kuvaus

- katu sijoittuu paikoitellen hyvin jyrkkään etelärinteeseen
- maastosta johtuen rakennusten sijoittelu katukuvassa sekä kaupunkikuvan mittakaavan rakeisuus ja tiiveys vaihtelevat
- näkymiä etelärinteeseen Pyhäjärvelle rakennusten välisistä ja pihojen yli
- Provastinkadun itäpäässä ylärinteen tonteilla kaupunkikuvallisesti merkittäviä mäntyjä

ohjeet

- näkymät kadulta maisemaan tulee säilyttää, alarinteen puolella tulisi kasvillisuutta harventaa
- kaupunkikuvallisesti merkittävää puustoa tulee vaalia ylärinteessä
- ylärinteen puolella suositellaan autokatosten muuttamista talleiksi
- muureihin sijoitettavat autotallit tulee suunnitella erityisellä huolella mielellään kiinni muuripintaan tai mahdollisimman vähäisellä sisennyksellä

Selininkatu, Vallikadun länsipää ja Tahmelan viertotie:

kuvaus

- katukuva vaihteleva, paikoin rikkonainen ja heikosti rajautuva
- autosäilytysratkaisut paikoin epäonnistuneita ja katukuva hallitsevia

ohjeet

- uudisrakentamisen tulee eheyttää kaupunkikuvaa
- ylärinteessä suositellaan autokatosten muuttamista talleiksi
- ylärinteen autotallien päälle/tilalle suositellaan rakentamista. Rakentamisen yhteydessä tulee pyrkiä yhtenäiseen julkisivulinjaan ilman sisennyksiä tai ulokkeita

TALOTYYPPIEN RAKENTAMISTAPAOHJEET 1/2

Kaava-alueen suojellut rakennukset on jaoteltu ominaisluonteensa mukaisesti kaupunkikuvallisiin talotyyppeihin. Ohjeissa kuvataan tyyppien ominaisluonteita, arvioidaan niiden muutoksensietokykyä ja ohjeistetaan rakentamista yleistasolla. Kaava-alueen suojellut talot on tyyhitetty oheiseen karttaan ominaisvärein. Suojeltujen rakennusten lisäksi värein on osoitettu poikkeuksellisen haastavat uudisrakentamisen rakennusalat.

1. KAUPUNKIPUUTALO

kuvaus

- rakennettu yleensä 1800-luvun loppuvuosien ja 1920-luvun alun välisenä aikana.
- pitkänomainen massa kadunvarressa rajaa katutilaa
- kellarit ja 1,5 kerrosta (edustaa massaltaan tyyppiä rt 1 tai rt2)
- kattomuotona yleensä satulakatto, myös joitakin auma- ja mansardikattoisia
- nykyisin yhden tai kahden perheen talo
- mahdollisesti kivijalassa entinen liikehuoneisto
- katusivut umpinaiset ja kaupunkimaisen suljetut: ei sisäänkäyntejä, kuisteja, erkereitä tai ulokkeita; sisäänkäynnit, kiuistit ja ulokkeet pihan puolella

ohjeet

- rakennuksen ominaisluonne ja ulkoasu säilytetään: vain käytön, rakennuksen säilyttämisen ja kulttuurihistoriallisen arvon palauttamisen kannalta välttämättömiä korjauksia ja muutoksia sallitaan, joissain tapauksissa laajennus sallittu pihan puolelle
- julkisivujen mittasuhteet eivät kestä suuria muutoksia: korotukseksi vain tekninen korotus (noin 200 mm). Jos korotus korkeampi, tulee julkisivun suhteiden säilyttämiseksi tarkastella julkisivua ja massaa kokonaisuutena. Erityispiirteensä huomioitava kylmää ullakoa vasten olevan ns. attikaosan aukotus ja jäsentely julkisivussa: korkeaa umpinaista attikaa ei suositella
- kattoikkunat: kaupunkikuvassa näkyville lappeille suositellaan alkuperäiselle rakennustyyliin tyypillisiä kattoikkunamalleja säilyttäen kattopinnan luonne mahdollisimman rauhallisena. Kaupunkikuvassa toisarvoisille lappeille sopii myös moderni lapeikkuna.

2A. PIENKERROSTALO

kuvaus

- Rakennettu yleensä 1920-30-luvuilla useita pieniä huoneen ja keittiön asuntoja käsittäneeksi vuokrataloksi, tyylipiirteiltään usein 1920-luvun puuklassismia
- pispalalaisittain suuri rakennusmassa (edustaa massaltaan tyyppiä rt 4)
- massa ehjä, ei ulokkeita eikä sisäänvetoja, usein symmetrinen ja aumakattoinen
- kaksi- tai kolmikerroksinen kerrostalo, jossa porrashuoneet (pihalle), joissakin myös ollut liiketiloja
- sijainti suhteessa katuun vaihtelee: useimmiten katutilan rajaa rakennusmassa tai maaston muodot

ohjeet

- rakennuksen ominaisluonne ja ulkoasu säilytetään: vain käytön, rakennuksen säilyttämisen ja kulttuurihistoriallisen arvon palauttamisen kannalta välttämättömiä korjauksia ja muutoksia sallitaan
- korottamista ei sallita, vain tekninen korotus max. 200 mm mahdollinen

- ullakon käyttöönotto nykyisen vaipan sisällä on mahdollista, mikäli tilojen korkeus on riittävä, kattopinnan aukotukseen suositellaan alkuperäiselle rakennustyyliin tyypillisiä pieniä kattoikkunamalleja sekä lapeikkunoita.

2B. MODERNI KERROSTALO

kuvaus

- Rakennettu 1940-60-luvuilla useita pienehköjä asuntoja käsittäväksi vuokrataloksi tai asunto-osakeyhtiöksi, yksinkertaiset modernin rakentamisen tyylipiirteet, julkisivuissa usein moderneja rakennusmateriaaleja (julkisivulevyjä tms.)
- pispalalaisittain suuri rakennusmassa (edustaa massaltaan tyyppiä rt 4)
- massa ehjä, ja siihen voi liittyä pienehköjä ulokeparvekkeita, usein symmetrinen ja satula- tai tasakattoinen
- kaksi- tai kolmikerroksinen kerrostalo tai luhtitalo, jossa porrashuoneet (pihalle), joissakin myös ollut liiketiloja
- sijainti suhteessa katuun vaihtelee: toisinaan rakennusmassa rajaa katutilan, toisinaan rakennus on sijoitettu vapaammin tontin keskelle.

ohjeet

- rakennuksen ominaisluonne ja ulkoasu säilytetään
- korottamista ei sallita, vain tekninen korotus max. 200 mm mahdollinen
- ullakon käyttöönotto nykyisen vaipan sisällä on mahdollista, mikäli tilojen korkeus on riittävä, kattopinnan aukotukseen suositellaan alkuperäiselle rakennustyyliin tyypillisiä pieniä kattoikkunamalleja sekä lapeikkunoita.

3. YKSITTÄISPIENTALO

kuvaus

- Rakennettu yleensä 1910-50-luvuilla yhden tai useamman perheen asunnoksi, vintillä ja kivijalassa ollut usein vuokralaisasuntoja
- vapaasti tontille sijoittuva noppamainen pientalo (edustaa massaltaan tyyppiä rt 1 tai rt 2)
- rakennustyyppi on kaava-alueella yleinen

ohjeet

- Rakennusmassa ja julkisivut kestävät yleensä jonkin verran muutoksia
- korottaminen tulee harkita tapauskohtaisesti
- mahdolliset laajennussuunnat huomioitu rakennusaloissa
- kattoikkunat: kaupunkikuvassa näkyville lappeille suositellaan alkuperäiselle rakennustyyliin tyypillisiä kattoikkunamalleja säilyttäen kattopinnan luonne mahdollisimman rauhallisena, kaupunkikuvassa toisarvoisille lappeille sopii myös moderni lapeikkuna.

TALOTYYPPIEN RAKENTAMISTAPAOHJEET 2/2

4. HUVILA

kuvaus

- Rakennettu yleensä 1900-30-luvuilla yhden (tai useamman) perheen asunnoksi
- Vapaasti tontille sijoittuva huvilatyylinen pientalo ollut usein yksittäistaloja suurempi tai niitä on jossain vaiheessa laajennettu.
- Massoiteltu on vapaamuotoisempaa, epäsymmetristä ja maisemaan avautuvaa maisemaikkunoiden tai terassien kautta
- rakennustyyppiin julkisivujäsentelyssä ja suhteissa ilmenee rakennustaiteellista tavoitteellisuutta ja pispalalaisittain poikkeuksellisen runsasta koristelua ohjeet
- Rakennusmassan ja julkisivujen muutoksensietokyky on vähäinen: julkisivujen ominaispiirteitä kuten aukotuksen ja julkisivupinnan mittasuhteita, ulkokuorauksen muotoa ja toteutustapaa, räystäään listoitusta ja ikkunoiden muotoa ei saa muuttaa
- rakennuksen ominaisluonne ja ulkoasu säilytetään: vain käytön, rakennuksen säilyttämisen ja kulttuurihistoriallisen arvon palauttamisen kannalta välttämättömiä korjauksia ja muutoksia sallitaan
- korottamista ei sallita, vain tekninen korotus max. 200 mm mahdollinen
- ullakon käyttöönotto nykyisen vaipan sisällä on mahdollista, mikäli tilojen korkeus on riittävä, kattopinnan autokutukseen suositellaan alkuperäiselle rakennustyyliille tyypillisiä pieniä kattoikkunamalleja sekä lapeikkunoita.
- mahdolliset laajennussuunnat huomioitu rakennusaloissa

5. PIKKUTALO

kuvaus

- pieni tuvan ja keittiön muodostama talo (edustaa massaltaan tyyppiä rt 1 tai rt 2)
- edustaa alkuperäisintä ja uhanalaisinta Pispalaa

ohjeet

- suurehko laajennus tai liittäminen nivelellä toiseen rakennukseen on mahdollista; mahdolliset ratkaisut huomioitu rakennusaloissa
- laajentamisessa huomioitava laajentamiskortin R3 ohjeitten pyrkimykset erityisen huolellisesti: pikkumökin alkuperäisen olemuksen tulee säilyä ja hahmottua laajentamisen yhteydessä.
- korottaminen usein mahdollista, kunhan huolehditaan julkisivujen mittasuhteiden säilymisestä
- kattoikkunat: kaukomaisemassa ja kaupunkikuvassa näkyville lappeille suositellaan alkuperäiselle rakennustyyliille tyypillisiä kattoikkunamalleja säilyttäen kattopinnan luonne mahdollisimman rauhallisena, kaupunkikuvassa toisarvoisille lappeille sopii myös moderni lapeikkuna.

6. PIHARAKENNUS

kuvaus

- puu- tai kivirakenteinen kulttuurihistoriallisesti merkittävä piharakennus edustaa Pispalan vanhaa rakennus- ja elintapaa sekä rakennustekniikaltaan että ennen muuta tontille sijoittumisen tavoiltaan
- Rakennettu yleensä 1800-luvun lopun ja 1930-luvun välisenä aikana, selvästi asuinrakennuksia pelkistetyimmällä tyylillä
- yleensä varasto-, sauna tai työtilaa, yhdessä tai kahdessa kerroksessa, joissakin ollut myös asunto

ohjeet

- rakennusten korottamista ei suositella. Joissain tapauksissa esim piharakennuksen käyttötavan muuttuessa ja lisälämmöneristämisen yhteydessä on kuitenkin

perusteltua korottaa kattoa.

- korotuksessa julkisivumateriaalin tulee jatkaa kivirakennuksessa kiviaineisena, puurakennuksessa puuaineisena noudattaen säilyvän julkisivun materiaalia, muotoa ja pinnan rakennetta.
- kivirakenteisen piharakennuksen korvaavassa rakennuksessa julkisivumateriaalin tulee säilyä

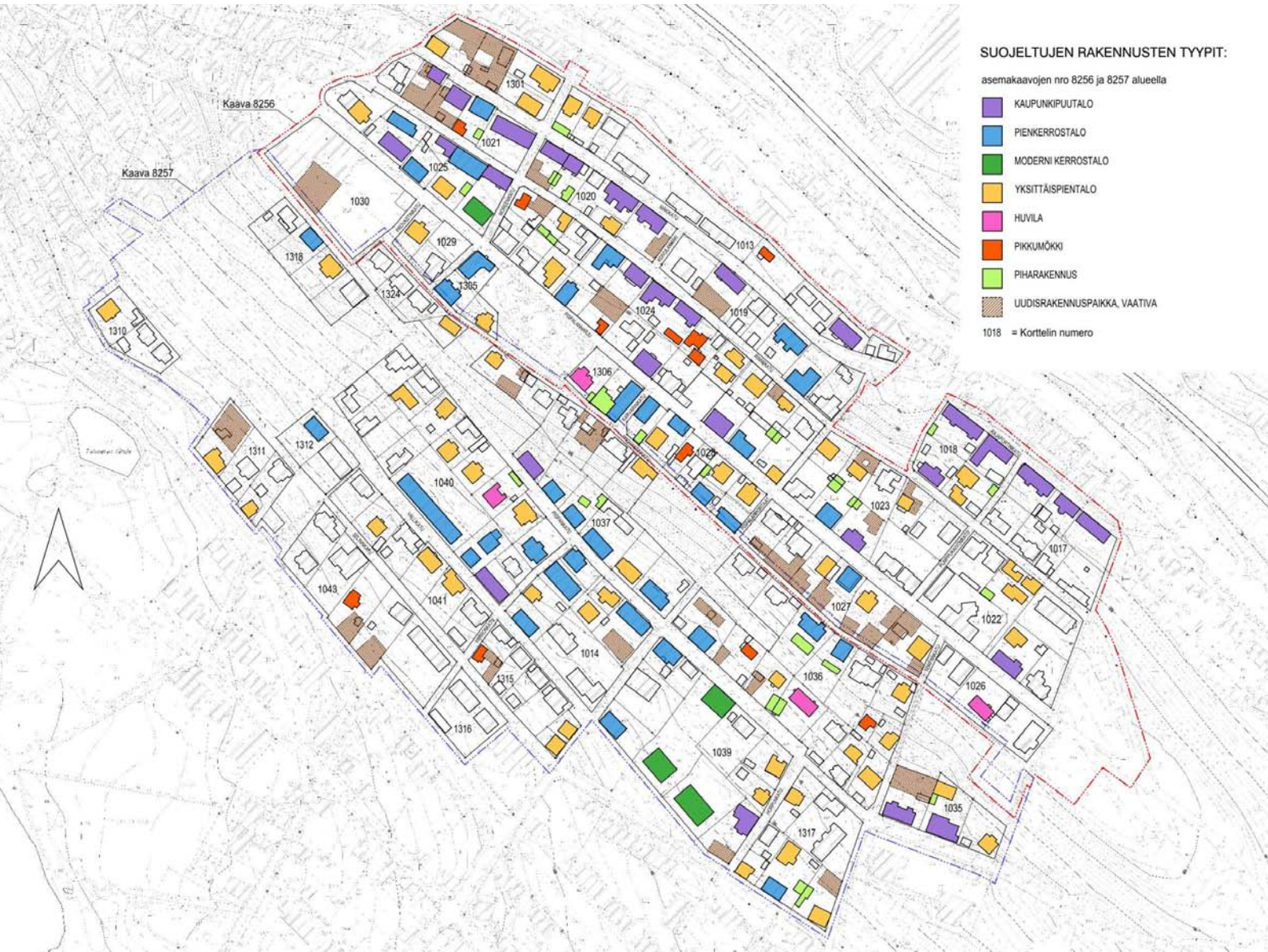
7. UUDISRAKENNUSPAIKKA, VAATIVA

kuvaus

- Erittäin vaativa uudisrakentamisen paikka jossa suunnitteluratkaisun tulee huomioida erityisen hyvin paikan luonteen
- rakennusala on arvoalueella, arvokkaassa pihapiirissä tai hyvin jyrkässä rinteessä
- sijainti on erittäin näkyvä lähikaupunkikuvassa ja/tai laajassa kaukomaisemassa

ohjeet

- Uudisrakennusten tulee hahmottua maisemassa ehjinä yksinkertaisina rakennusmassoina, joissa ei ole monia ulokkeita, parvekkeita tai erkkereitä.
- rakennusaloille on annettu massoitelumääräykset
- suunnitelmista pyydetään lausunto kaupunkikuvaa ohjaavalta elimeltä (kaupunkikuvatoimikunta tai vastaava)

SUOJELTUIEN RAKENNUSTEN TYYPIT:

asemakaavojen nro 8256 ja 8257 alueella

- KAUPUNKIPIIHTALO
 - PIENKERROSTALO
 - MODERNI KERROSTALO
 - YKSITTÄISPIENTALO
 - HUVILA
 - PIKKUMÖKKI
 - PIHARAKENNUS
 - UUDISRAKENNUSPAIKKA, VAATIVA
- 1018 = Korttelin numero

LISÄTIETOJA

Kaavoitusasiat, Rakennuslupa-asiat

- Asiakaspalvelu, Palvelupiste Frenckell, palvelupiste.frenckell@tampere.fi, puhelin (03) 5656 6700, faksi (03) 5656 6790
Frenckellinaukio 2 B, PL 487, 33101 Tampere
- Rakennusvalvonta, rakennusvalvonta@tampere.fi, puhelin (03) 5656 6909, faksi (03) 5656 6717
- Tampereen kaupungin rakennusjärjestys, luettavissa: <http://www.tampere.fi/rakentaminen/laitjaohjeet/rakennusjarjestys/index.html>
- Ympäristöministeriö: Kerrosalan laskeminen, Ympäristöopas 72. Rakennustieto Oy, 2000.

Rakentamismääräykset

- Suomen rakentamismääräyskokoelma. Luettavissa: www.ymparisto.fi > lainsäädäntö > maankäyttö ja rakentaminen > suomen rakentamismääräyskokoelma

Arkeologiset muinaisjäännökset, rakennuskulttuurikohteet

- Pirkanmaan maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö Vapriikki, Alaverstaanraitti 5, PL 487, 33101 Tampere.
puhelin (03) 5656 5140, faksi (03) 5656 5141, <http://www.tampere.fi/vapriikki/maakuntamuseo/index.html>.
Inventoinnit luettavissa Pispalan kirjastossa

Vanhojen rakennusten korjaaminen

- Pirkanmaan maakuntamuseo, Kulttuuriympäristöyksikkö rakennustutkija Hannele Kuitunen, perinnerakennusmestari Tapani Koironen, puh. 040 559 9271
- Pirkanmaan perinnerakennusmestari toiminta tarjoaa neuvontaa rakennusten omistajille. Perinnerakennusmestari neuvoo sekä yksityisiä että yhteisöjä vanhojen rakennusten hoidossa. Palvelu on ilmaista.
- Hyvä tästä vielä tulee, Perinnerakennusmestarin parhaat vinkit. Pirkanmaan maakunta museon julkaisu. Opas on myynnissä Vapriikin museokauppa Vinssissä ja ladattavissa: <http://www.tampere.fi/tiedostot/57tNyVEHn/rape2004kirja.pdf>
- Museoviraston korjauskortisto, ilmaiseksi luettavissa www.nba.fi/fi/korjauskortit
- Kaila Panu: Talotohtori
- Niskala Eino: Puutalon korjaus. Rakennustieto Oy.1996.

Radon-asiat

- Säteilyturvakeskus http://www.stuk.fi/sateilytietoa/sateily_ymparistossa/radon/fi_FI/radon/
- Arvela Hannu ja Reisbacka Heikki: Asuntojen radonkorjaaminen. Säteilyturvakeskus, Helsinki 2008.
- Raatikainen Sanna-Kaisa ja Tuhola Katariina: Radonkorjaukset Pispalanharjulla. Asukasopas (Insinööriyön liite). Tampereen Ammattikorkeakoulu TAMK, toukokuu 2006.
- RakMK B3, Pohjarakenteet
- Ohjekortti RT 81-10791 Radonin torjunta

Julkisivuväritys

- Pietarila Pentti: Rakennusten värit ja koristetyylit. Tikkurila Paints Oy 2004

Perinnekasvit ja puutarhat

- Alanko Pentti ja Kahila Pirkko: Ukonhattu ja ahkeraliisa. Perinteiset koriste- ja hyötykasvit. Tammi 1994.
- Kääntönen Leena: Tampereen Pispalan pihojen kasviston muutokset 24 vuoden (1967- 1991) aikana. Kasvitieteen pro gradu –tutkielma. Kasvitieteen laitos, Helsingin yliopisto.
- Kääntönen Matti: Pispalan ainutlaatuisuuteen kuuluu sen kasvistokin. Artikkelit Tammerkoski-lehdessä 6/1998.

Päällysteet ja aidat

- Soini, Timo: Viherrakentajan käsikirja. Viherympäristöliitto ry julkaisu 25. 2003.

Avustuksia vanhojen rakennusten kunnostamiseen

- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY), Rautatienkatu 21 B, PL 297, 33101 Tampere. Vaihde: 020 610 104
- Museovirasto, rakennushistorian osasto, Nervanderinkatu 13, PL 913, 00101 Helsinki. p. (09) 4050 9414 ja (09) 4050 9465